

05

К 71

— Жөрүрсөндү, оту бичирлөр, гышда кефимиз көк олачаг.
— Севинме онун бизе дэхли йохдур, бир адамын бичдийи от анчаг колхоз сөдринин инэйинэ чатар.

К И Р П И

**КҮРДЭМИР РАЙОН ТИЧАРЭТ ШӨБЭСИННИ
МҮДИРИ ГҮДРЭТ БАХЫШОВ ЙОЛДАША**
Сурэти ДЭХЛИ ОЛАН ИДАРЭЛЭРЭ

Һөрмэт вә эһтирам, йолдаш Бахышов! Күрдэмирин тичарэт тәшкилатларынын яман күндә, яман рузкарда олмасы барасиндә алдыгьмыз мәктублар бизи нараһат этдийинә көрә ичәзә верин биз дә сизи нараһат эдәж. Эввәл истәйирдик ки, райкоопиттифагын сәдри Һ. Сәлимов йолдаша мәктуб язғ, сонра эшитдик ки, онун әһвалы чох пәришандыр. Бу күнләрдә онун көзүнүн ичинә дейибләр ки: „Сәни тичарәт системиндән говмағ лазымдыр“, о да яман хыффәт эләйр. Күрдэмир селпосунун сәдри Аллаһверди Әһмәдову да нараһат этмәдик, чүнки о, һөләлик өз яхасыны кәнара чәкир.

Йолдаш Бахышов! Биз билмирик ки, сиз нә үчүн кабинети низдә ятыб галырсыныз, бир чыхыб шәһәрдәки магазинләри, емәкханалары кәзмирсиниз? Чамаат сиздән чох килейлик эдир, дейирләр ки, магазинләрдә чохишләнән маллар тапылмыр. Амбарда олан маллар алычыллара вахтында чатдырылмыр. Натәминзлик үзүндән һеч кәс рәғбәт эдиб емәкханаларыныза кәлмир, амма сиз бунарла фикир вермирсиниз. Алычылары чәкидә-өлчүдә алдадырлар, вечинизә алмырсыныз. Бисквитти, рулетти кифләндириб сатырлар, үзүнүз ян турсунуз.

Йүз мин манатларла дәйәри олан зәриф Рига мебелләри тозун, зибилли ичиндә галыр. Яш дәмалла силинмәкдән лақы кетмиш сервантлар, үстүндә көзәтчи ятмагдан пружинләри хараб олмуш диванлар, рүтубәтдән зәри төкүлмүш айналар, пас атан чарпайылар сизи нараһат әтмир.

Галантерея шөбәсинин мүдирин Әдилә Сәлимова магазини бураһыб өз ишинин далынча кетмишдир, баггалыйә шөбәсинин мүдирин Айдын Имамвердиев дә вахтыны Бақыда кечирир. Хейли мүддәтдир ки, бу шөбәләрдә алвер кетмир, райкоопиттифагын сәдри исә шөбәләрә башга сатычы көндәрмир, көзләйир ки, беш күн кеч, беш күн тез, ахыр ки, гайыдачлар.

Билирсинизми ки, бу әһвалат һансы магазиндә олуб? Онун нәмрасини өйрәнә билмәдик. Чүнки Күрдэмирдә һеч бир магазинин үстүндә лөһнә-филян йохдур. Ерли тичарәт ишчиләринин бирини бизи баша салды ки, Күрдэмирдә магазинләри мүдирләрин ады вә әламәти илә таныйырлар. Мәсәлән, десәләр ки, габаглар идман мүәллими иди, сонра мәдәнийәт эвиндә бәдни рәһбәр олду һа... Нәсир Нәсиров, онун чайханасы, о саат билирләр ки, сөһбәт мәдәнийәт эвинин янынндагы гәляналты дүканындан кедир. Десәләр Әмир Талыбовун буткасы, һамы билир ки, колхозбазарында олан вә гиймәтләри

ашағы салынмыш маллары истәдйи гиймәтә сатан буткачыя ишарәдир.

Ики шөбәси бағлы галан магазин дә Ағачәлил Чәлиловун ады илә танынын. Билирсинизми һансы Ағачәлил, габаглар мүәллим олуб... сонра да РИК-дә катиблик эдиб, малыйә ағенти ишләйиб, бир балача да чинайәти филаны олуб, һәбсдә ятыб һа... о Ағачәлил...

Сиз ки, кәрәк бунарлы билмиш олайдыныз. Билмирсинизсә, ядыныза салырыг. Бекар вахтыныз оlanda селпо сәдринә зәнк вурун, ишчиләрин шәхси ишләрини кәтириб вәрәгләйин, охуюн, һеч олмаса рәһбәрлик әтдийиниз системин ишчиләри илә қағыз үзүндән дә олса таныш олун. О заман сиз һамынын шәхси ишинә тикилмиш, селпо сәдрләри тәрәфиндән имзаланмыш стандарт хасийәтнамәләрә, 1948-чи илдә чапдан чыхыб 1935-чи илдә долдурулан, я тамамилә долдурулмаян, я мөһүрсүз-имзасыз эмәк китабчаларына, гәрибә анкетләрә тәрчүмейи-һаллар, мәзәли языллара раст кәләрсиниз.

Бирини тәрчүмейи-һалында языр: „Әтмиш яшым вар, ийирми беш яшындан өзүм өз чөрәйими ейирәм, амма һәлә индийә гәдәр һеч бир ердә ишләмәмишәм“. Башга бир ишчи языр ки, „Анам 1918-чи илдә гәдәр гадын олмушдур... 1918-чи илдән сонра да гадын олмушдур“. О сәнәдләрә һәр кәс ағлына кәләнн языр. Чүнки архайындырлар ки, онлары гуллуга кәтүрәнләр о қағызлары охумаячлар. Сиз исә охуюн, охусаныз чох шейләр өйрәнәрсиниз, өйрәнәрсиниз ки, селпосун баш мүһәсиби Бөйүк Һәсәнәв нечә дәфә тичарәт системиндән говулуб, сәдр мүәвини Гулам Рүстәмәв дәмир йол фәһлә ашханасынын мүдирлийиндән чыхарылыб? Өйрәнәрсиниз ки, педагожи мәктәб гуртармыш Фәтуллаев мүәллимликдән чыхыб кино механики олуб, сонра шәрәб заводунда лаборантлыг эдиб. пионер эвиндә мүдир олуб, орадан кечиб тахта идарәсинин кассирлийинә, инди дә өз бәхтини тичарәтдә сынайыр.

... Күрдэмирдә дейирләр ки, Бахышов бунарлын һамысыны билир, амма өзүнү билмәмәзлийә вурур. „Дуз-чөрәк“ итирмәк истәмир.

Бизә чаваб язын, йолдаш Бахышов! Язын көрәк нә вахта гәдәр Күрдэмирин тичарәти, орада көк салан натәмиз адамларын әлиндә олачагдыр.

Киртти

Рәссам П. ШАНДИН

Бир йолун тә'мири... вә онун һесабаты.

Бир белә аталар сөзү вар, дейрләр: "Нә йогурдум, нә ялдым, һазыра көкә тапдым." Ағыл вә дәррака сәһибә олан бир адам бу мәсәли эшиңдәңдә дейәр ки: "Гарлаш, йоғуруб япмасан, йәни эһнәт чәкмәсән, әлиһә һеч бир көкә кәлмәз. Көндү балыг истаһән, гычларыны чырмалайыб суя кирмәлидир". Амма икинчи гисим "ағыл" вә "дәррака" сәһибләри дә вардыр. Онлар бу мәсәли эшиңдәңдә дейрләр: "Йоғуруб япмага эһти-яч йохдур, эһнәт чәкмәдән дә һәр бир шейи әлә кәтирмәк олар. Балыг үчүн суя кирмәк лазым дейил. Уста олсан балыг өзү кәлиб кирәр сәһин торбана". Бу чүр адамлар һәр бир шейи эһнәтсиз әлә кәлә биләчәһинә инаныр вә... бә'зән дә әлә кәтирләр.

Күнләрин бир күнү Нуха район кооперативләр иттифагынын экспедитору Исмайылов ики тон 284 килограм тахыл оғурлайыб буну район кооперативләр иттифагынын Евлахдакы амбарында кизләдир. Нийә кизләдир? Мәсәлә айдындыр, Евлах кәлиш-кедиши чох олан ердир, бурала һәр малын, о чүмләдән тахылын да мүштәриси башынын алтындадыр. Исмайылов мөһкәм инаныр ки, ики тон бугданы лап ики һәфтәдә әридер. Анчаг ишләр онун дүшүндүйү кими кетмир, оғурлуғунун үстү ачылыр. Милис органы Исмайыловун яхасыны әлә кечирир. Исмайылов атылыб дүшүр. "Бу тахыл мәнним дейил, мәнндән габагыкы амбардындыр". Бу сөһбәтдән бир шей чыхмыр. Исмайылов тәзә бәһанә кәтирир. "Бу тахыл Варташен район кооперативләр иттифагынындыр, амбарда эманат гоюблар". Бу сөһ-

бәтдән дә бир мәтләб һасил олмур. Варташен район кооперативләр иттифагынын бугда һагг-һесабыны йохлайырлар, көрүрләр ки, һагг-һесабы дүббәдүздүр, анчаг Исмайыловун чавабәһ олдуғу амбары да йохлайырлар, көрүрләр ки, 545 килограм бугда, бир чох кисә, үмумийәтлә 3256 манатлыг мал әксидир. Исмайылов Нуха халг мәһкәмәси гаршысында дурумлы олур. Мәһкәмәдә Исмайыловун бугданы оғурламасы субута етир. Нуха 2-чи дәирә халг мәһкәмәси Исмайылову он ил һәбс чәзасына мәһкүм эдир.

Фырылдагыларыны бә'зән әдлийә органларында ойнадырыр роллардан хәбәрсиз олан садә вә үрәһи тәмииз адам мәһкәмәнин бу гәрарыны эшидеркән дейәр ки, һәр шей битди, Исмайылов он ил бир бөйрү үстдә һәбсханада ятачагдыр.

Анчаг Исмайылов кими "гочаглаара" яхшы бәләд олан адам бу фикирлә разылашмайыб дейәр: "Сән Исмайылову о гәдәр дә ачиз билмә, онун башында инди мин чүр план гурулуру. О, нәһки бугданы әлдән вермәмәк баресиндә дүшүнүр, о, прокурору мүстәнтиги илә бәрәбир өз чибинә гоймару барәдә тәлирләр төкүр".

Азәрбайжан ССР Али мәһкәмәси бу ишә бахыр. Али мәһкәмә илк истинтагын дүзкүн апарылмадығыны гейд эдир, бу ишдә Исмайылова әлибр олан вә и она көмәк эдән башга шәхсләрин дә мәс'улийәтә алынмасыны лазым билер. Иш енидән Нухая гайдыр. Мүстәнтиг Гәшәм һүмбәтов Исмайылову енидән диндирмәйә башлайыр. Исмайылов истинтаг заманы һүмбәтова дейир:

— Мән, дүздүр, әввәлки истинтаглар заманы вә мәһкәмәдә бугданы һарадан оғурламагын һаггында чүрбәчүр фикирләр демишәм, амма сонра һәбсханада ятдыгым заман юхуда көрмүшәм ки, амбарда тапылан бугда Нуха 5 нөмрәли һамамын кассири Садыг Сәләһия вә һәмин һамамын очагычы һүсейн Әлирзаевиндир, онлар мәнә Нухада пул вермишдиләр ки, Евлах базарында бизә бугда аларсан, мән дә алыб гоймушдум амбара, сәһибләринә верәмәкдим.

— Йәни доғрудан беләдир?

Исмайылов анд ичди:

— Мүстәнтигин әзиз башы үчүн!

Һүмбәтов Исмайыловун бу чүр андына инанмая билмәзди, онун тәзә ифадәсини әсас гәбул этди вә гәрара кәлди ки, Исмайылову һәбсдән азад этмәк, онун һаггында олан ишә хитам вермәк лазымдыр. Прокурор көмәкчиси Муса Гулиев һүмбәтовун гәрарыны тәсдиг этди, анчаг һәр эһтимала гаршы сорушду:

— Ишә хитам вермәйә сөзүм йохдур, анчаг дәмәзләр ки, бәс о һамамчылар беш айда нийә Исмайыловун ядына дүшмәмишди, әлә инди дүшдү?..

— Һамамчылары диндирмишәм, боюнларына алдылар ки, бугда бизимдир.

— Онларын шаһидлийинә инанмаг олармы?

Һүмбәтов күлдү:
— Онлар языб гол чәкәндән сонра бизим нә һаггымыз вар онлара инанмаг?
Муса Гулиев башы илә һүмбәтову тәсдиг этди.

— Сән мәнним бу сорғу-суалымдан инчимә, мән дә бу ишдә сәһнилә шәрикәм. Анчаг истәйирәм ишимизи мөһкәм тутаг. Ахы яланчынын шаһиди анында олар дейибләр. Сән һамамчылардан бир сорушайдын ки, бу бугда сизинкидирсә, бәс нә үчүн бу мүдәттә бир ера шикәят эдиб бугданызы истәмәмәсиниз?

Һүмбәтов мәнәлы нәзәрләрлә Гулиевин үзүнә бахды:

— Ганунда вар ки, шаһид гол чәкди, гуртарды. Шаһидин ким олмасы, доғру вә ялан данышмасы баресиндә фикирләшмәк бизим борчумуз дейил.

Мүстәнтиг һүмбәтовун вә прокурор көмәкчиси Гулиевин көмәклиий илә Юсиф Исмайылов һәбсханадан азад олунду.

Исмайылов һәбсдән чыхандан сонра һүмбәтов Гулиевдән сорушду:

— Бәс бугдалары нә эдәк?

Прокурор көмәкчиси гәт'и чаваб верди:

— Нә эдәчәйик, йохлама заманы әксик кәлән 545 килограм бугданы район кооперативләр иттифагынын амбарына гайтармалы, галаныны Исмайыловун дедийи адамлары вермәли.

Прокурор көмәкчиси Муса Гулиев бу сөзләри дейиб гәләми әлиһә алды вә Нуха район кооперативләр иттифагынын сәдриһә бир мәктуб язды: "Евлах базасы амбарында тапылан бугдадан 545 килограмы район кооперативләр иттифагынындыр, өзүнүз үчүн көтүрүн, 600 килограм һүсейн Әлирзаевә, 700 килограм Садыг Сәләһия вәрин, 439 килограм да Юсиф Исмайыловун өзүнә гайтарын".

Муса Гулиев мәктубу имза эдиб, һазырлаянда һүмбәтовун ядына бир шей дүшдү:

— Яхшы, биз Исмайылову азад этдик, бәс онун аягында галан 3256 манат мәсәләси нечә олсун?

Муса Гулиев күлдү:

— Ишиндә ол, рәһмәтлийин оғлу, бу барәдә мәсәлә галдыран йохдур, бизә нә олуб ки, кишинин башыны чәнчәлә салаг.

Бақыда республика прокурорлуғунда Нуха прокурору көмәкчиси Муса Гулиевин вә мүстәнтиг Гәшәм һүмбәтовун ишини бәйәндиләр. Истинтаг шө'бәси мүдиринин вәзифәсини ифә эдән С. Чәфәров йолдаш өз-өзүнә деди:

— Дүздүр, нә һүмбәтов нә дә Муса Гулиев бел бағламалы адам дейилләр, сархошлудан тутмуш, адам дөймәйә гәдәр һәр шей әлләриндән кәлир. һәр икиси бизим системдән говулмалыдыр. Амма бу ишдә лап әдаләтли һәрәкәт эдибләр. Ики тон бугда илә һөкүмәт касыб дүшмәз, амма ики һамамчынын иши дүзәләр. Исмайылов да ярым тон бугда сәһиб олуб, кефи көк гайдылар өз экспедиторлуғуна.

Гой гәлби тәмиз вә садә адамлар һа десинләр ки, йоғурмайыб япмаһн һазыр көкә тапмаз. Нухада үч нәфәр йоғурмадылар, япмадылар, ики тона яхын һөкүмәт бугдасы тапыдылар, чинайәткарын көзүнү дә пүфләйән олмады.

Әвәз САДЫГ

Рәссам А. ЭЛЧИН

Магазинләрдә сатылан оюнчаглар чох нахт алверчиләри әлиһә кечир.

Чиб-чиб чүчәләрим,
Долдурар чиб чүчәләрим!
Чүчәләрим лүмән-лүмән,

Мүштәриләр кәлин көрәк!
Алын, гәшәнк чүчәләри,
Алабәзәк чүчәләри.

СӨВДӘ БАШ ТУТМАДЫ

Губадлыда Мүрсәл кишинин эвине элчи кәлмишди. Гонаглар отуруб, чай ичдиләр, о яндан, бу яндан сөһбәт эләдиләр, сонра элчи үзүнү эв саһибинә тутуб рәсмийәтлә деди:

— Мүрсәл киши, аллаһын әмри, пейгәмбәрин шәриәти илә бизим оглан сизин гызы истәйир.

Ишдән анчаг инди хәбәр тутан Мүрсәл киши әввәлчә карыхды, сонра әһвалыны позмадан о да рәсмийәтлә деди:

— Мәним гызым һәлә мәктәбдә охуюр...

— Охуюр, охусун да!..

— Бәли, охуюр, һәлә охуячаг да...

Дейсән бу сөзләр элчинин хошуна кәлмәди:

— Ай Мүрсәл киши, көһнә шәһәрә тәзә гайда гойма, һамы көзү гылыг, сән дә ол көзү гылыг. Ай пир олмуш, Губадлы районунда гызы әрә кәдән тәк элә сән дейилсән ки! Мәрмәр кәндиндәки мәктәбин мұәллими Паша Чаббаров кечән ил бир гызыны сәккизиңчи синифдән чыхарыб, әрә верди, һеч айыб тутан олмады, бу ил дә о бири гызыны 7-чи синифдән чыхарыб, әрә верди.

— Онун элә әгидәси вар, мәним дә белә...

— Бәс Әлигулушагы кәндиндәки орта мәктәбин дәрә һиссә мүдири Әли Гәдимәлиевин әгидәсинә нә дейирсән? Өзү дә коммунистдир, гызыны 8-чи синифдән айырыб, әрә верди. Инди бу бир адәттир...

— Әкәр бу адәт дә олса чоһ пис адәттир.

— Лап яхшы адәттир, пис адәт олсайды район ичрайийә комитәсинин сәдр мұавини Агададаш Рзаев үч ай бундан габаг өз гызыны мәктәбдән чыхарыб, әрә вермәзди ки?..

... Мүрсәл киши сөһбәтин узана чагыны вә белә мисалларын чоһ кәтириләчәйини баша дүшүб, гәт'ийәтлә деди:

— Узун сөзүн гыссасы, мән гызларны мәктәбдән чыхарыб, әрә верәнләрә тай ола билмәрәм.

ЭФӘНДИЕВ

Әрәтә кушәси

Бу өкүз арабасы Афстафа дәмйр йол стансиясы фәһлә-тәһһизаты шә'бәси чәрәкханасынын гапысында даянмышдыр. Гапыдан бахан да чәрәкхана мүдири Исмайыловдур. Исмайылов арабачы дейир:

— А чаным, сән бурая чәрәк апармаға кәлмисән, йохса одун-көмүр?.. Өкүз арабасында, өзү дә бу палчыгын, зыгын ичиндә һеч чәрәк апарарлармы?

Арабачы да она чаваб верир:

— Нийә апармазлар? Биринчи дәфә дейил ки? Үч айдыр һәр күн чәрәйимизи бу арабада апарырыг. Кировабад дәмйр йол шә'бәсинин санитар-эпидемик стансиясы рәиси дә шаһиддир.

— Элә исә апар!

МӘММӘДОВУН СЕЧИЛМИШ ӘСӘРИ

Әмир и. в. а.
 Жданов район Ич идарәсе
 Мәсетбакиров Набир Азга
 Олан райо Искот Кеметж үрәк
 Әссин Түдара тирәсдин и. в. в. тирәсә
 Зүгүлларак 15/II тәһһизат кәт'ийәт
 ишкәр Сәрә һисәб сәһиләк
 16/II Азга 19 кило әттин
 15/II 64, 13, Кеметж әттин сәһиләк
 й хәһәтәсә әсәна көрә Азга
 сәһиләк 15/II 64
 Мәсетбакиров и. в. а.

Әбәс ерә өзүнүзә әһмәт вериб юхарыдакы әмри охумаға чалышмайын. Лап әлли дәфә дә охусаныз бир шей баша дүшмәйчәксиниз. Жданов району яғ идарәсинин мүдири Мәммәдовун язысындан вә тутдуғу ишлардән һеч фәләк дә баш чыхармаз. Бу онун сечилмиш әсәридир. Һәлә бундан писләри дә вар... Онун кефи һечә истәйирсә элә дә эдир. Идарәдә хошуна кәлмәйәни ишдән говур, бир сөзүнү ики эләйәнин һаггыны кәсир, диниб данышанлар барәсиндә дә белә әмр языр, имзалайыр вә дейир: „Кет, мөндән шикайәт элә“.

Охучулар белә авалсыз бир адамын мүдир олмасына тәәччүб эдәчәкләр вә онун нә ишин саһибни олмасы илә мараглана чаглар. Мәммәдов, кечмишдә Шаһсәван кәндиндә колхозда ишләйирди, сонра исә ону ирәли чәкиб район мәркәзинә кәтирдиләр, бир көз ачыб юмунча олду мүдир... Өзү дә яғ идарәсинә...

Районда Мәммәдову таныялар дейирләр:

— Мәммәдовун савады олмаса да яхшы досту вар, йохса бу чүр адам бир күндә белә яглы ердә гала билмәз.

„ҮРӘК“

- Нә вар, йолдаш мұһасиб, енә рәнкин ағарыб?
- Һә... Ганым гарадыр.
- Нә олуб ки?
- Мүдирлә сөзләшмишик.
- Сән а?!. Нә әчәб?..

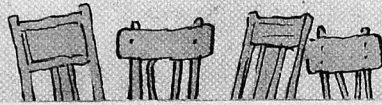
— А киши, чағырыб мәни ки: арвадымы курорта көндәрирәм, пул дүзәлт. Дедим:—нарадан дүзәлдим? Деди:—Орадан бурадан кәс дүзәлт; сонра сәнәддән-заддан тәртиб эләрик. Дедим:—Ай йолдаш Филанкәсов, бу һөкүмәт пулудур ахы, һечә мәннимсәмәк олар? Сиз бу идарәнин мүдирисиниз, мән дә мұһасибни. Бизим вәзифәмиз—дөвләт пулуну горумагдыр. Мәним бир сүрү күдфәтим вар ахы! Деди:—Мәнә монзә охума; дүзәлт, вәссалам. Йохса сәнин үчүн пис олар! Бу сөзү ки, мәнә деди, һирс вурду бейнимә. Дедим:—Ай йолдаш Филанкәсов! Мәним ишим дүз оландан сонра, сән мәнә нә эдәчәксән? Сәнин кими мин дәнә зибилим йохдур ки!—дедим вә башладым бир-бир әйри-әскикләрини саймаға...

- Сән а?!. Йә'ни бу сөзләри дедим, мүдирин үзүнә?
- Әһ, сән дә гой отурмушуг да... Үзүнә нийә? Үрәйимдә дедим...
- Һә?!. Машаллаһ, үрәк вар сәнә һә!..

А. СЕЙФӘДДИН

ИЧЛАС ГУРУСУ

Эңгир гурусу, эрик гурусу, зоғал гурусу... бунлар чоҳ олур, ичлас гурусу исэ тэк-так олур.

Бир вар күн алтында гуруян, бир дэ вар ичласда гуруян, һаят һиссләрини итирән. Ичлас гурусуну сиз таныырсыныз. Адыны билмәсәниз дэ, өзүнү яхшы таныырсыныз. Арыг бәдәнини габаға әйиб сүр'әтли аддымларла кедән адамы сиз күчәдә, идарә гапыларында, пилләкәндәдә көрүсүнүз. О, һарага таласир? Ичлас! Голтуғундакы боз, сүртүлмүш папка сәлигәсиз йығылмыш кағыз-куғуз илә долудур. Бунлар нәдир? Протокол! О, бүтүн өмрү бою башы ашағы, дүнядан бихәбәр, гашгабагы, сифәти булут кими тутулмүш, фикирли кәзир. Нә дүшүнүр? Гәрары...

Ичлас гурусу үчүн күндүзүн, кечәнин, азын, пайызын, истинин, соноғун, ерин, кейү һеч бир фәрги, эһәмийәти йохдур. Суларын сәсиндән, чичәкләрин әтриндән, гушларын маһнысында, мусигидән, күлүшдән, шәнликдән узаг олан бу гарадинмәс адамы көрәндә кимиси һейрәт эдир, чохунун да азығы кәлир.

Күман этмәйин ки, Ичлас гурусу анчаг ичтимаи ердәрдә беләдир. Йох, о, ирадәли, принсипли адамдыр. Оун һаяты, айләси дә беләдир. О, бир дәфә гәт әтмишдир ки, ичлас үчүн яранмышыг, башымыз гәрар һазырламаг, бармағларымыз протокол язмаг, әлләримиз чәлик чалмаг, сәсимиз чыхыш әтмәк үчүн бизә верилмишдир. Оун фикринчә бүтүн каинат да мүнүм бир ичласдан сонра яранмышыг вә имзаланмыш бир гәрар үстүндә даныр. Инанмырсан башыны галдыр койә бах. Көр нечә миллионларла улдуз сәдрлик эдән айын башына топланмышдыр. Көйдә элә гызғын ичлас кедир ки, бә'зән курултусу ердә гулағлары партиладыр.

Ичлас гурусу, арвады Мейранса илә белә данышыр:

— Йолдаш Мейранса, тәклиф вар ки, мәнни чорабларым юуб гурудасыныз!

Мейранса динмәйәндә о, гәләмин күт учуну стола дөйүб данышыр:

— Чаваб үчүн сөз верилир йолдаш Мейранса!

Ичлас гурусунун ичласлар, гәрарлар, нитгәр ичиндә кечән вә асанлыгга кечмәйән һаяты нечә дәфә айләдә дә силкәләмишдир.

Он сәккиз иләввәл Ичлас гурусу ахшам ичласдан гайыдайда арвадыны эвдә көрмәди. „Бу һансы ичласдадыр кечәнин бу вахтында?“. Чоҳ кечмәди гоишу гадын кәлиб ону тәбрик әтди.

— Көзүнүз айдын, бир яхшы гызыныз олду. Мейранса ханым хәстәханада сизи көзләйир.

Ичлас гурусу гадына нә муштулуг верди, нә дә чаваб. Гәзәб вә дәншәт аған үзү,

бир аз да гаралды, көзүндә илдырымлар ойнады: „Бу нәйә ләзымдыр? Көрәсән бу барәдә нә гәрар олачаг. Эшидәнләр нә дейәчәкләр?“. Ушағы эвә кәтирдиләр, Ичлас гурусу кағызлар аләмидән баш галдырыб бахмады да. Мейранса әриндән хаһиш әтди ки, бир яхшы ад тапсын. Ичлас гурусу бу мәсәләни клуба, ичласа кечирди. Орада чоҳ ад тәклиф олунду, ата өз тәклифини деди:

— Мә'рузә.

— Ичласдакылар гәһ-гәһ чәкиб күлүшдүләр вә сонра чәпик чалдылар. Гызын ады галды Мә'рузә.

Мә'рузә бәсләнди, Мә'рузә бөйүдү, Мә'рузә дигтәтләри чәлб әтмәйә, охумаға башлады. Мә'рузәйә китаб, дәфтәр алмаг ләзым кәләндә Ичлас гурусу бүтүн рәсмийәти көзләйирди. Әввәлчә гыз атасына әризә язырды, сонра әризә мәктәбә, мүәллимин тәсдигинә кәндәрилирди. Даһа сонра Мейранса гол чәкирди. Нәһаят Ичлас гурусу магазиндән китаб, дәфтәр алыб кәтирир, гызга гол чәкирдәндән сонра сияһи илә вери вә вахт гоюрду: „Кәлән айын икинчи һәфтәсинин сонунга гәдәр“, һәмнин сияһинин бир сурәтини идарәйә нәзарәт үчүн мүдирә кәндәрир, бир үзүнү дә өз архивиндә сахлайырды. Кәләмәкдә йохласалар ләзым олар. Мүдир бир нечә дәфә Мә'рузәйә демшиди.

— Гызым, атаны чағыр, сөз дейәчәйәм. Ичлас гурусу рәдд әтмишди ки, дейинун ичласдадыр:

Гыз бөйүйәндән сонра Ичлас гурусунун башағырысы даһа д артды. Гызы ербәрдән истәйирдиләр. Әлчиләрин һамысына бир чаваб верилдири:

— Анкет долдурун, йохлайыб бахарыг. Әлчиләр анкет адыны эшидиб дағылышдылар. Анчаг мәнһәббәтиндә садиғ олан Әскәр адлы бир шофер Ичлас гурусундан әл чәкмәди. Мейранса Әскәр илә гоһум олмага разы иди. Кишинин гылығына кирмәк истәди.

— Киши, Мә'рузәни истәйирләр, ахы?
— Конкрет даныш, ким истәйир вә һансы шәртләрлә?

— Шофер Әскәр.
— Әризәси һаны?
— Әризәси йохдур.
— Бәс нийә һавайы данышырсан? Мейранса нә әризә вар, нә анкет, нә зәманәт. Нийә бәс кәлиб башымы агрыдырсан?

Мейранса хаһиш әдасы илә демшиди:
— Бәлкә вахт верәсән, ичласын олмаянда әлчиләр кәлсин, данышасыныз?

— Әлчини нейләйирәм, гыз истәйән, шәкси ишини, ики нүсчә шәклин кәндәрсин, бахым, таныш олум, сонра мүзакирә эдиб бахарыг.

Ичлас гурусу оғлан адыны бир-ики дәфә тәкрар эдиб Мейранса деди:

— Ады көһнәдир, чоҳ көһнәдир. Мә'ру-

зәни алмаг истәйәнин ады белә олмасын кәрәк!

— Сән дейәрсән дәйишәр!

Ичлас гурусу өз гәрарыны тәкрар әтди.

— Дедим шәкси ишини көндәрсин, бахыб мүзакирә эдәрик, артыг данышмаг ләзым дейил.

Мейранса бир сөз демәйиб чыхды.

Ичлас гурусунун сөзләрини Әскәрә чатдырылар, Әскәр деди:

— Анкетими кәтсин идарәдән өйрәнсин, анчаг мән бу ишин асан йол илә һәллини билирәм. О, һараг өзүнү белә зәһмәтләрә салыр.

***

Бу ахшам Ичлас гурусу отуруб протоколлары саһмана салырды. Мейранса дә шәкафы ачыб тәзә палтарларыны кейинирди. Киши башыны галдырда арвадыны айры бир һавәс, айры бир вәчдәлә тәләсә-тәләсә кейиниб кечинән көрдү.

— һара белә?

— һеч, балача ичласымыз вар.

— Бәс Мә'рузә һарададыр?

— О да ичласына кәлиб, сәнә балача бир кағыз көндәриб.

Мейранса столун үстүндән, китабын алындыдан әл бойда бир кағыз чыхарыб әринә верди:

— Дейәсән ушағларын гәрары вар. Оху көр нечәдир?

Ичлас гурусу кағызы охуянда көзү кәләсинә чыхды: „Ата биз чоҳ мүзакирә әдәдик, дүшүнүк, данышдыг, сизә зәһмәт вермәдән ЗАГС-а кетдик. Саһаһ тәюмүздүр, оғлан эвиндә олачаг, вахтын олса буюруб кәләрсән. Гызын Мә'рузә“.

Ичлас гурусу үстүнә спирт төкүлмүш көртәнкәлә кими гуруду, узанды, дик аяға галды.

— Нечә, нечә?.. Гәрар чыхарыблар?.. Бу гәрары ким тәсдиғ эдиб?..

Мейранса өз тәкминини вә мүлайимлинин позмадан чаваб верди:

— Кәрәк сән тәсдиғ эдәсән!

Ичлас гурусу өзүндән чыхды.

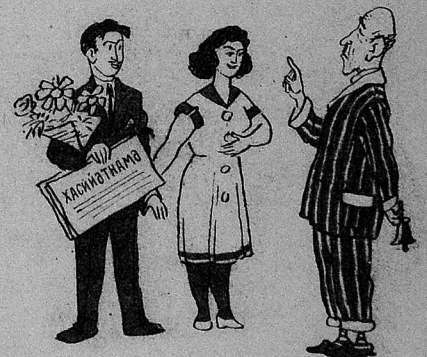
— Мән онун анкетини охумамыш, шәклини көрмәмиш, ишини йохламамыш, мүзакирә әтмәмиш, белә гәрары нечә тәсдиғ эдә биләрәм, бу нә интизамсызлыгыдыр?..

Мейранса чәкмәсини аяғына чәкиб сон сөзүнү деди:

— Эдәрсән, әтмәсән өзүн биләрсән, мән оғлан эвиндә олачагам. Эвдән муғаят ол! Гапы-бачаны ачыг гойма!..—Деди, гапыны чырыб эвдән чыхды.

Эв, Ичлас гурусунун башына доланды.

МИР ЧӨЛӘЛ

М. Ф. АХУНОВ адына
Азербайжан Республикасы
Ушугу Күтүбханасы
№ 1773

Рәсәм З. КӘРИМБӘЙЛИ

Башыловлу кабинетә кирән налбәнд Усуб Эйвазян* Мир Бәшир район сәнае комбинатынын мүдири Бәһлул Байрамовун габагында даянараг:

—Йолдаш мүдир, бу күн һагг-һесабы үзмәлийик! Я мәнә нал, мых вер, колхоз атларыны наллайым, я да вәзифәми дәйиш, башга ишә көндәр!—деди вә дүканын ачарыны гойду столун үстүнә. Мүдир ону сакит этмәк үчүн аста-аста чаваб верди:

— Усуб дайы, һирсләнмә, бир гәдәр әйләш, нәфәсини дәр, ачыгын союсун. Ерли сәнае назирлийинин тәһфизат идарәсинә үчүнчү телеграмы да язым, көрәк башымыза нә кәләр. Бәлкә о залым оғлу Дияконов инсафа кәлди, бизә налдан, мыхдан бир шей көндәрди.

Усуб дайы сакит олмады.

— Сабаһ биздән сорушсалар ки, колхозлара нә көмәк әләмисиниз, нә чаваб верәчәйик?

Налбәнд сөзүнү гуртармамышды ки, почталйон ичәри кирди вә сумкасында бир кагыз чыхарыб, мүдирә верди:

— Бақьдан, Ерли сәнае назирлийиндән көндәрибләр.

Эл ә бил мәктуб налбәндин көзүнүн үстүнә су сәлди. Мүдир дә бир аз севинмиш кими олду.

— Енә дә саг олсунлар, биңи дарда гоймадылар! Уста, инди кефини саз әлә, нал, мых истәйирдин, бу да нал, мых!—О, бу сөзләри дейиб кагызы нәзәрдән кечирмәйә башлады вә бирдән-бирә һаманы һәйәчанландыран сәслә:

— Бизә араба шини көндәрибләр?!—деди.

— Араба шини? Бизим ки, араба тәмир әлән сехимиз йохдур!— дейә налбәнд тәзәдән алышыб янды.—Йолдаш мүдир, назирлийә язмаг лазымдыр ки, нал истәйирик, шин көндәрирсиниз, бәс шин истәсәк, нә көндәрәрсиниз?

— Елдәйirmanы! — дейиб, мүдир она истәһза илә чаваб верди.

— Неч зарафатын еридик? — дейә Эйвазян ачыглы-ачыглы мүдирә бахды. Байрамов гәләми мүрәккәбә батырыб, телеграмы язмага башлаянда шофер хәниш әләди ки:

— Йолдаш Байрамов, буну да язын ки, ики илә яхындыр, әһтият һиссәләри верилмәдийиндән автомашынымыз гаражда ятыб пас атыр.

Телеграм язылды, мәркәзә көндәрилди... күнләр кечди, енә дә телеграм көндәрилди... Амма нә чаваб кәлди, нә нал-мых... чүнки телеграмы көндәрәнләр, орасыны билмирдиләр ки, назирлийин тәһфизат идарә мүдири Константин Дияконовун дәфтәриндә „тәһфиз“ сөзү „тәхир“ мәнасына ишләдилер.

Ю. СҮЛЕЙМАНОВ

— Ай бачы, аллаһ атана рәһмәт әләсин, бағазым гуруюб, о ушагын суондан бир гуртум вер ичим.

Аттестатын гиймәти

1953-чү илин язы иди. Йохлама имтаһанлары тәзәчә гуртармышды. 7-чи синфи битирмиш Зүлфугарова Хырдакүл Евлах району Сәмәдабад кәнд мәктәбинин директору Әшрәф Рүстамовун кабинетинә кәлиб хәбәр алды:

—Йолдаш директор, мән Нуха педмәктәбинә имтаһансыз дахил олмаг истәйирәм. Бунун үчүн нә лазымдыр?

—Ики шей: „Әлачы“ аттестаты, бир дә тәрифнамә.

—Бунлары дүзәлтмәк үчүн нә лазымдыр?

—Бирчә шей: пул.

Узун сөздәләшмәдән сонра Әшрәф мұәллим бу сәнәдләри дүзәлтмәк үчүн 900 маната разылашды. Бунунла ишимсыз йохдур. Кечәнә күзәшт дейәрләр. 900 манат хәрчләниб, Хырдакүл дә мәктәбә кириб педагожи ганун-гайдалары өйрәнир.

Мәсәлә орададыр ки, бу илки яз-йохлама имтаһанларында Әшрәф мұәллимин мұштәриләри чоһалыб. һамы әлачы олмаг истәйир. Директор шакирдләринин маарифә олан бу нәһәбәтгиндән чоһ разыдыр. Амма аттестатын гиймәтиндән сөнбәт дүшәнәдә балача наразылыг олур. Бәзиләри әтираз әдиб дейирләр:

—Ай директор, кечән илки базарла бу илки базарда фәрг олмалыдыр, я йох? Өзүн билирсән ки, бу ил бүтүн малларын гиймәти хейли ашагы дүшүб.

Әшрәф мұәллим бу мәсәләни шакирдләре белә изаһ әдик: —Гиймәтләр ашагы дүшүб, буна сөз йох, амма вердийим сәнәдләр үчүн маним дашыдыгым мәсуулийәт һисси ки, ашагы дүшмәйиб!

А. НҮСЕЙНЗАДӘ

КИРПИ КӨМӘК ӘЛӘДИ

„Кирпи“ журналынын 1954-чү ил 6-чы нөмрәсиндә чап әдилмиш „Ады кандли эвидир“ фелетонундакы фактлар Азәрбайжан ССР Кәнд Тәсәррүфаты Назирлийи вә Октябр район партия комитәси тәрәфиндән йохланылмышдыр. Фелетонда көстәрилән нөгсанларын арадан көтүрүлмәси үчүн кандли эвинин тәмиринә пул бурахылмыш, чарпайы вә дижәр аваданлыг алынмышдыр.

Журналын бу ил 7-чи нөмрәсиндә дәрч әдилмиш „Күлмә гоншуна, кәләр башына“ фелетонундакы фактлар Шамаһы район ичрайийә комитәси тәрәфиндән йохланылыб доғру олдуғу тәсдиг әдилмишдир. Шамаһы илә Көйләр кәнди арасындакы йолун тәмир әдилмәси һаггында лазыми тәдбирләр көрүлмүшдүр.

Журналын бу ил 7-чи нөмрәсиндә чап әдилмиш „Долашыг ишләр“ мәктубунда юрисконсулт Ф. Әфәндиевин һәм Бақыда һәм дә Сәфәрәлиев районундакы „Азәрбайжан“ совхозунда, мұһәндис Л. Дадаянын һәм Ханларда, һәм дә Сәфәрәлиев районунда ишләдикләри гәйд әдилмишди. Әфәндиев вә Дадаян „Азәрбайжан“ совхозундакы вәзифәләриндән азад әдилмишләр.

7-чи нөмрәдә чап әдилмиш „Хам хәял“ сәрләвһәли мәктубдакы фактлар Бақы шәһәр телефон шәбәкәси тәрәфиндән йохланылмыш вә доғру олдуғу мұәййән әдилмишдир. Гардеробшик артелине телефон чоһилмиш вә бу ишдә мұгәссир олан техникә инзибати чәза верилмишдир.

Редактор—Әвәз Садыг. Редакция һейәти: Сүлейман Рүстәм, Сабит Рәһман, Сүлейман Мәликов, Казым Казымзадә, Гулам Мәжмәлли, Рза Шаһвәләд.

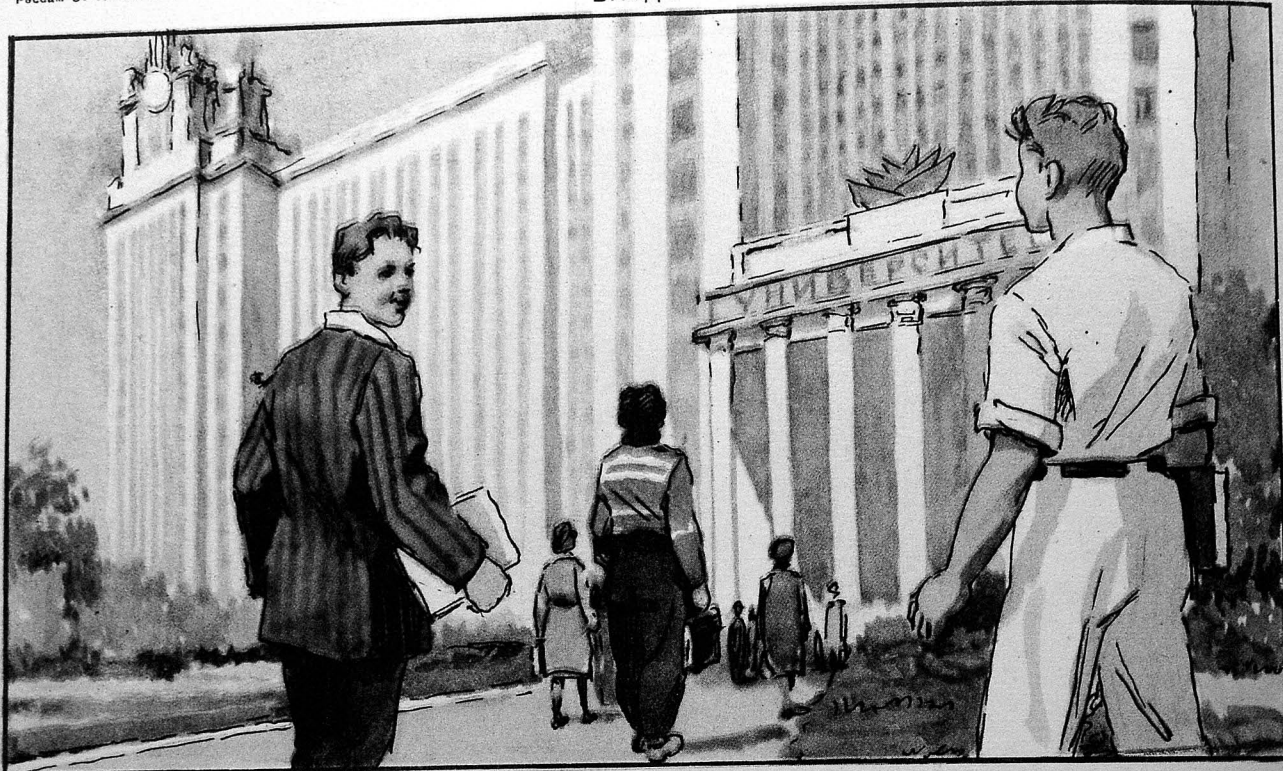
„Коммунист“ гәзетинин изшири. Редакциянын адреси: Бақы, Коммунист күчәси, 11/13, 4-чү һапы, 2-чи мартәбә. Тел.3-17-27. Абуна гиймәти: аялыгы 3 манат.

ФГ 71115, Сифаршин № 395. Тиражи 40.000. Кағыз форматы 70x105¹/₂. Чапа измаланымш 12/VI 54

Азәрбайжан ССР Мәдәнийәт Назирлийинин 26 комиссар аалына мотбәтәс.Бақы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

Рассам О. САЛЫГЗАДЭ

БИЗДЭ

Истеһсалатдан али мэхтэбэ охумаға кэлдилэр.

ОНЛАРДА

Али мэхтэби битирэндэн сонра истеһсалата... фэһлэлийэ нетдилэр.